

מסורת הש"ס

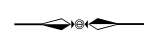
- ↑ לעיל קדו: א, נכרימות כא: א, א [נ"ל רב מרין: ד] [פסחים פג], א אהלנו פ"ג מ"א, ט, שם, א [נעלי עו: א].

תורה אור השלם

1. וכל הולך על כפיו בכל הדרך ההלכת על ארבע טמאים הם לכם כל הנוגע בגבולתם יטמא עד הקרב: והנשא את גבולתם יכבס בגדיו ויטמא עד הקרב טמאים המה לכם:

ויקרא יא כו, כח

גליון הש"ס

גב' וקולית השרץ:
לאו דוקא דהא שרץ מטמא כעדשה אלא דעיקר סיכא מנבלה ושרץ דנקט אשגירות לישאל הוא:
רמב"ן בחידושי צ"צ דף ע"ז ד"ה אין אומיות:

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה אבי וכו' לא מטמא משום אבר:
(ב) ד"ה טמאה וכו' כבעלי חיים:
(ג) תוס' ד"ה טוג וכו' לא אילטרין ליה למתני:

מוסף רש"י

שימוש נותר.
שטות בהן מוח חוץ לזמנו ושימשוהו העלמות הלל, מטמאין את הידים, נותר עלמו שגור חכמים שיטמא את הידים (פסחים ג,א).
בסיס: כדמרגמין טו (שמות ל) כסיסיה (שם).

וקולים המוקדשים.

במסכת פסחים (דף קכ):
תנן הפגול והנותר מטמאין את הידים דגזרי בהו רבנן משום חשדי כהונה ועללי כהונה כדמפרש התם וגזרו אף בעצמות ששימשו נותר: וכלה אין עצמותיה

מטמאים דכתיב (ויקרא יב) כנבלתה ולא בעצמות^א וכן שרץ הלכך

אוקולית המוקדשין הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהם סתומים טהורים נקובים כל שהוא מטמא במגע מנין שאף במשא ת"ל^א והנוגע והנושא^ב את שבא לכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא:

גב' נוגע אין אבל מאהיל לא היכי דמי אי דאיכא כזית בשר באהל נמי ליטמא דליכא כזית בשר ואי דאיכא כזית מוח מבפנים טומאה בוקעת ועולה באהל נמי ליטמא דליכא כזית מוח בפנים ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ אבר מעליא היא באהל נמי ליטמא אמר רב יהודה בריה דרבי חייא זאת אומרת מוח בפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ במאי אוקימתא דליכא כזית אי הכי במוקדשים אמאי מטמא ותו קולית נבלה וקולית השרץ כי ניקבו אמאי מטמאו הא לא קשיא רישא דליכא כזית סיפא דאיכא כזית ומאי קמ"ל מילי מילי קא משמע לן רישא קמ"ל דמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ^א מוקדשין מאי קמ"ל שימוש נותר מילתא היא דאמר^ב מרי בר אבוה אמר רבי יצחק^ג עצמות קדשים ששימשו נותר מטמאין את הידים הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור נבלה אע"ג דאיכא כזית ניקבה אין לא ניקבה לא אביי אמר לעולם מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ והכא במאי עסקינן בששפה וכדרבי אלעזר דא"ר אלעזר קולית ששפה לארכה טמאה לרחבה טהורה וסימניך דיקלא ורבי יוחנן אמר לעולם דאיכא כזית ימוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ ומאי נוגע דקתני מאהיל ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ קולית נבלה וקולית השרץ כי לא נקבו אמאי טהורים אמר רבי בנימין בר גידל אמר ר' יוחנן יהכא במאי עסקינן כגון דאיכא כזית מוח המתקשקש גבי מת טומאה בוקעת ועולה נבלה כיון דמתקשקש הוא ניקבה אין לא ניקבה לא א"ר אבין ואיתימא ר' יוסי בר אבין אף אנן נמי תנינא^א הנוגע הבכחצי זית ומאהיל על חצי זית או חצי זית מאהיל עליו טמא אי אמרת בשלמא חד שמא הוא משו"ה מצטרף אלא אי אמרת תרי שמי גינהו מי מצטרף^א והתנן יזה הכלל כל שהוא משם אחד מצטרף וטמא משני שמות טהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא יאכל הנוגע

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

נוגע אין מאהיל **לא**. וא"ת מנא ליה למידק מאהיל לא אי משום דלא קתני לה הא לא קתני נמי משא אע"ג דעלם כשעורה מטמא כמשא וי"ל דמשא לא אלטריך^א למתני אבל אהל הוה ליה למתני כיון דאין עלם מטמא כאהל אע"ג דלא מתני ליה במוקדשין מ"מ הוה ליה למתני באפי נפשיה אמת

אע"ג דלא הוי אהל דומיא דנוגע דנוגע בכל מקום טמא אבל מאהיל לא מטמא אלא כנגד המוח מ"מ כמאי דהוי לתנייה ואם תאמר ולשני ליה הא הא מני רבי יוסי דלית ליה טומאה בזקעת ועולה לקמן בשמעמין ושמא לא מסתבר ליה לאוקמה כר' יוסי:
ואי מוח שבפנים מעלה ארוכה מבחוץ. פירש הקונטרס אע"ג דליכא מוח כלל וזה דחקו מדלא מוקי לה דלית ביה מוח וזכסנן דחק דמדנקט קולית משמע דמיייר דאיכא מוח קלת:
אי הכי מוקדשים בו'. פירוש שכלמא אי איירי בדליכא כזית א"ש מוקדשין אפי' למ"ד בערבי פסחים (פסחים קכא). נותר ככזינה דכל חד איירי בשיעור ידיה אלא כיון דזמנת איירי בדליכא שיעור מוקדשין אמאי כו' מימיה דמאי קמ"ל רב מרי ממיתין היא ועוד דצפ' כיצד זולין (שם דף פג). מייתי סיעתא לרב מרי ודמי לה ליייתי הך מרי מתניתין דהכא ונראה דרב מרי אשמועינן עצמות ששמשו נותר כבר אפי' אין צהן עכשיו כלום ומתני' איכא לאוקומי דדאיכא אכתי כזית ומ"מ חדוש הוא דאיכא שימוש נותר בעולם ובפסחים דבעי לאתויי מעצמות פסח דקאמר אלא לאו דלית ביה מוח היינו סהיה בה מוח כבר דעכשיו לא קאמר דפשיטא דטעוין שרפה משום מוח:
הכא במאי עסקינן בששיפה. דמו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזית מוח לא מטמא כאהל דליכא שיעור ולא הוי נמי אבר ואשמועינן דשיפה אינו מטמא כאהל:

ומאי נוגע דקתני מאהיל. וקמ"ל דנוגע היינו מאהיל ומנטרפין וא"ת ליאתי כזית מן המנת הנוגע בו טמא ואנא ידענא דנוגע היינו מאהיל וי"ל דלא הוה שמעינן ליה מהכא אלא משום דקיס לן בעלמא דכזית מן המנת מטמא כאהל אבל השתא דקתני קולית ימן המנת וקתני נוגע מוכיח דנוגע היינו מאהיל דאי אפשר ליגע במוח ממנש בתוך הקולית אלא ע"י אהל:
הכא במאי עסקינן בכזית מוח המתקשקש. הא דלא קאמר כשישיפה כדאמר לעיל אפשר דסבירא ליה דשישיפה מעלה ארוכה מבחוץ:
אמר

אחד מצטרף וטמא משני שמות טהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא יאכל הנוגע

ולא נגע במוח טמא משום עלם ששימש את הנותר: לא ניקבה לא. דבעינן אפשר ליגע דתני טעמא כהדיא לקמן [קטו:]:
אביי נגע **לעולם מוח מעלה ארוכה**. ומתניתין כששפה נסרה כמגל או כסכין דמו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזית מוח דמטמא כאהל משום שיעור לא יזמטמא^א אבר ובמוקדשין נבלה ושרץ כדאיכא כזית כדאוקימנא ואביי לא פליג אלא כמעלה ארוכה:
לארכה. (ט) בעלי חיים מעלה ארוכה השתא נמי אבר הוא ולא צעי שיעור:
לרחבה. סביב סביב ואפילו במקום אחד: דקל אם טמול ממנו רצועה סביב הוא מתיבש שלא הנחת דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלף ואם תקליפנו לארכו ותשייר דזו אחד יש דרך לשרף לעלות:
לעולם. רישא דאיכא כזית דלא מוקמינן מתניתין בתרי טעמי וא"י ליכא כזית הוא מטמא כאהל דמוח כשפנים מעלה ארוכה:
ומאי נוגע מאהיל. מאהיל נמי במשמע כדמפרש ואזיל דאיכא תנא דקרי למאהיל נוגע:
אמאי טהורים. עלם גופיה אבר הוא וכלל מוח נמי מטמא וסתימה מאי אהניא:
המתקשקש. יבש ונעקר בתוך החלל וידהוא לא מעלה ארוכה:
גזי מס. אף על גב דאינו משמש מעלה ארוכה מטמא כאהל דהא כלל חשיבות אבר הא איכא שיעור וסתימה לא מהניא ביה דטומאה בזקעת ועולה ומוקדשים הרי שמשו נותר:
ונבלה כיון דמקשקש הוא. ושוב אינו מעלה ארוכה לאו אבר הוא הלכך ניקבו דאפשר ליגע מטמאים משום שיעור לא ניקבו לא דלאו אבר הוא דהשתא גרע מקולית שיש בה כעדשה מוח לח דההוא מעלה ארוכה הוא:
אף אנן נמי סנינא. דקרי למאהיל נוגע:

הנוגע

קבה.

עין משפט ור מוצה

נא א מיי פ"ח מהלכות אבות הטומאות הל' ד:
נח ב מיי פ"א שם הל' ד:
נב ג ד מיי פ"ב מהל' טומאת מת הל' ה ופ"ב מהל' אבות הטומאות הל' יא ופ"ד הלכה ט:
ס ה ו ז מיי פ"ד מהל' טומאת מת הל' יד:

שיטה מקובצת

אין מוקדשין קמ"ל שימוש:
ב חלול ותנן בנדה פ' יוצא דופן ודף מגן ב האברים אין להם שיעור אפי' פחות מכזית מן המנת ופחות מכזית נבלה ופחות כעדשה:
ג איכא שמוש נותר וגבי שרץ ונבלה איכא שיעור:
ד ליכא כזית וכי אכתי לא שמעינן:
ה מילי מילי כל דבר דובר ששנה במשנתיו אשמועינן טעמא בכל חד מה:
ו בין לית ביה הוה מטמא:
ז דמשום דשמשה כזית נותר מטמאה:
ח לא מטמא משום אבר ובמוקדשין:
ט ונעקר בתוך החלל דההוא לא מעלה:
י דקתני קולית המנת וקתני:

א) באמת הוא משנה באלות (פ"א מ"ו) אבל מיימי לה גם נגדה שם ומעילה (דף י"ז).